

ДЕНИСЕВИЧ Я.Б.

ОЛЕКСАНДР КСАВЕРІЙОВИЧ БУЛАТОВИЧ
(до біографії земляка)

Олександр Ксаверійович Булатович - великий географ-мандрівник, вчений, богослов, дослідник Ефіопії, блискучий воєнний і дипломат. Він народився 26 вересня (8 жовтня) 1870 р. у с.Луциківка (нині - Сумської обл.), де йшло його дитинство.

Батько - генерал-майор Ксаверій Вікентійович Булатович, помер у 1873 р. Мати - Євгенія Андріївна, залишилася після смерті чоловіка з трьома дітьми: Олександром і двома його сестрами.

У 1884 р. він разом з матір'ю переїхав до Санкт-Петербургу [1].

О.Булатович навчався в Олександрівському лицей (1884-1891), був одним з найкращих його випускників. Після закінчення навчання 1 травня 1891 р. вступив на цивільну службу, отримав чин титулярного радника в "особистій її величності канцелярії по відомству установ імператриці Марії", що керувала навчальними і благодійними установами [3]. Невдовзі О.Булатович вступив на воєнну службу - 28 травня 1891 р. він був зарахований рядовим гусарського полку. 16 серпня 1892 р. отримав перший офіцерський чин - корнета [4]. У 1896 р. Булатовича включили до складу російської місії Червоного Хреста в Ефіопії, де він став найближчим радником ефіопського царя Менеліка II [2]. У 1897-1899 рр. став воєнним помічником цього царя [5].

У квітні 1896 р. в якості кур'єра О.К.Булатович здійснив легендарний пробіг на верблюдах із Джибуті до Хараре, пройшовши відстань більше ніж 350 кілометрів гористою пустелею за 3 доби і 18 годин, що на 6-18 годин швидше, ніж професійні кур'єри.

О.К.Булатович був першим європейцем, який перетнув Каффу (нині - провінція Ефіопії). Невдовзі склав перший науковий опис Каффи. В Росії місія Булатовича була високо оцінена: він отримав срібну медаль від Російського географічного товариства за праці по Ефіопії (1899). Йому також було присвоєно звання поручика лейб-гвардії гусарського полку [3].

23 червня 1900 р. по особистому указу Миколи II Генеральному штабу Булатович був відряджений до Порт-Артуру у розпорядження командуючого військами Квантунської області [2]. Тут він брав участь придушенні "повстання боксерів" (воно називалося так тому, що символом повстанців був кулак); у кінці червня 1900 р. підрозділ Булатовича увійшов до Хайлару і дві доби утримував його до підходу основних сил. У Хінганських горах заблукала ціла воєнна частина, яка була знайдена тільки завдяки Булатовичу. Відомо також про його героїчний захист однієї із залізничних станцій, яка

могла бути пошкоджена повстанцями. У цьому повстанні він урятував двох іноземних місіонерів. Один з них повідомив про цей подвиг французькому уряду, який нагородив О.К.Булатовича орденом.

8 червня 1901 р. Булатович повернувся у полк. Там він через місяць був призначений командуючим 5-м ескадроном, яким керував до кінця 1902 р. 14 квітня 1902 р. отримав чин ротмістра. Закінчив прищвидшений курс 1-го Воєнного Павлівського училища [1]. 3 27 січня 1903 р. звільнився з армії.

У 1903 р. після розмови з Іоанном Кронштадським О.Булатович став монахом, пізніше ієромонахом, російського монастиря Святого Пантелеймона на горі Афон у Греції. Він знову відвідав Ефіопію і намагався заснувати там російський православний монастир [3]. У 1907 р. після прочитання книги схимонаха Іларіона "На горах Кавказу" Булатович став одним із лідерів імяслав'я. Коли рух було названо еретичним і розформовано, він став одним з лідерів захисту монастиря Святого Пантелеймона при його штурмі російськими військами у 1913 р. Вивезений з іншими монахами Афону до Росії на судні "Херсон" [5]. О.К.Булатович був автором кількох богословських книг, особисто зустрічався з імператором Миколою II. 28 серпня 1914 р. Булатовичу було дозволено поїхати в діючу армію як армійському священику [2]. Під час Першої світової війни він навіть був нагороджений Георгіївським хрестом. Вже за часів радянської влади, ведучи мирний спосіб життя, О.К.Булатович загинув від рук бандитів. Сталося це у ніч з 5 на 6 грудня 1919 р. [3].

Не дивлячись на коротке життя, яке трагічно обірвалося, Олександр Ксаверійович Булатович зумів залишити після себе велику спадщину у вигляді карт і численних творів. Він відомий не тільки на Сумщині, де засновано Сумський міський історичний клуб імені О.Булатовича, але й у багатьох країнах світу. В Америці та Канаді на основі щоденників сестри Олександра Булатовича Марії Ксаверіївни Орбеліані була написана книга Річарда Зельцера "Ім'я героя".

Його ім'я є предметом гордості для сумчан, які пишаються тим, що саме на їхній землі жила така видатна й талановита людина, гідна світлої пам'яті і пошани, людина, яка своїм життям намагалася зробити цей світ кращим.

1. Афоризми [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.aphorisme.ru/about-autors/bulatovich/?q=2529>.

2. Биография. Биографическая энциклопедия [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.biografiya.ru/show_bio.aspx?D=13914.

3. Лесина Ю. Человек Долга и Чести. К 140-летию со дня рождения Александра Булатовича // Ваш Шанс. - 2010. - 13 жовтня. - С.23.

4. Платонов О.А. Масонский заговор [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusinst.ru/docs/books/O.A.Platonov-Masonskiy_zagovor.pdf.

5. Мазурик Р. Життєвий шлях А.К.Булатовича. - Київ, 2002. - 92 с.